

PROSJEKTRAPPORT

NRL's rådgivingstjeneste i arealsaker

pr. 01.12.2022

Norske Reindriftingsamers Landsforbund

1	Innledning	3
1.1	Prosjektets formål	3
1.2	Prosjektet strategiske mål	4
1.3	Prosjektets operative mål	4
2	Organisering, målgruppe, ledelse og referansegruppe	4
2.1	Ansatte	4
3	Bakgrunn for etablering av en arealtjeneste for reindriften og situasjonsbeskrivelse av areal	5
4	Hovedutfordringer i reindriftens arealsaksprosesser	9
5	Operativt arbeid	11
5.1	Bistand til reinbeitedistrikter i enkeltsaker	11
5.2	Status distriktsplan	12
5.3	Implementering av saksbehandlings- og arkivsystem	14
5.4	Utvikling av veiledere og informasjonsmateriell	14
6	Strategisk arbeid, kompetansebygging og nettverksbygging	14
7	Budsjett og regnskap	16
7.1	Regnskap per 30.9 og budsjett 2022-2025	16
7.2	Kommentarer budsjettoverføring til 2025	16

1 Innledning

Partene i reindrifftsforhandlingene, Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) og Landbruks- og matdepartementet (LMD), ble under reindrifftsforhandlinger i 2021/22 og 2022/23 enige først å etablere forprosjekt og deretter et 3-årig pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste i arealsaker. Det er vedtatt en overordnet prosjektplan 28.10.2021 og inngår som styringsdokument for prosjektet.

Offisiell prosjektstart for pilotprosjektet var 30.3.2022 og prosjektet forutsettes avsluttes 31.3.2025.

1.1 Prosjektets formål

Formålet med prosjektet er formulert slik i avtaleteksten:

2.18 Pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste i arealsaker

Avtalepartene er enige om å etablere et treårig pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste for arealsaker. Rådgivningstjenesten plasseres hos Norske reindrifftsamers landsforbund.

Rådgivningstjenesten skal veilede næringen i prosesser etter plan- og bygningsloven, energiloven, mineralloven, veiutbygging og andre arealbruksendringer. Rådgivningstjenesten skal videre veilede og bistå næringen i utarbeidelse av distriktsplaner og ajourhold av arealbrukskart. Norske reindrifftsamers landsforbund skal årlig rapportere til reindrifftsforhandlingene om rådgivningstjenestens virksomhet. I tillegg skal Norske reindrifftsamers landsforbund informere næringen om rådgivningstjenesten, og legge til rette for dialog mellom næring og planmyndigheter.

I prosjektplanen fremgår det at arbeidet med arealtjenesten innebærer både arbeid med enkeltsaker, formidling og med arbeid som utvikler rammebetingelsene for reindrifften i Norge.

1.2 Prosjektet strategiske mål

Arealenheten har i sin prosjektplan for 2022 formulert følgende målsetning for det strategisk arbeidet fagenheten skal jobbe med i prosjektperioden:

«Rådgivningstjenesten skal bistå i arbeidet for å ivareta rammebetingelser for reinbeitedistriktenes arealsaker i reindriften i Norge ved å prioritere tiltak som er tilpasset næringens hovedutfordringer i arealsaksprosesser»

1.3 Prosjektets operative mål

Rådgivningstjenesten skal tilby både saksbehandlingskapasitet og nødvendig sakskompetanse for å bistå reinbeitedistriktene i areal- og planprosesser i konkrete arealsaker og ved utarbeidelse av arealdelen i distriktsplanarbeidet. Tjenestetilbudet skal være etterspørselsbasert.

2 Organisering, målgruppe, ledelse og referansegruppe

Rådgivningstjenesten for arealenheten inngår som en del av administrasjonen i Norske Reindriftsamers Landsforbund. Prosjektet rapporterer til NRLs administrative leder og styreleder.

NRL har forpliktet seg til å yte rådgivningstjenesten til alle reinbeitedistrikter og tamreinlagene i Norge, uavhengig av medlemskap i NRL. Rådgivningstjenesten skal ikke ta vederlag i prosjektperioden.

Det er i tillegg etablert en referansegruppe for prosjektperioden bestående av representanter fra LMD og NRL. Referansegruppen møtes 2 ganger per år, en i løpet av våren og en i løpet av høsten, i forkant av reindriftsforhandlingenes oppstart. Referansegruppens primære rolle er å gi råd om rådgivningstjenestens funksjon. Referansegruppen skal ikke bistå rådgivningstjenesten i konkrete saker, eller gi råd om konkrete saker.

2.1 Ansatte

Styret i NRL har ansatt Isak Henrik Eira som fagleder av arealenheten, samt rådgiverne Biret Risten Eira og Marit Østby Nilsen. Kontorsteder er Kautokeino, Karasjok og Tydal.

3 Bakgrunn for etablering av en arealtjeneste for reindriften og situasjonsbeskrivelse av areal

NRL har over tid påpekt alvorligheten at tap av reindriftsarealer i Norge. I NRLs krav til reindriftsavtale 2021/2022 står det bl.a følgende:

*“Nedbygging av reindriften arealer utgjør en av de **største truslene mot reindriften framtid**. Erfaringer, forskning og registreringer tilsier at **presset mot beitearealene øker fra år til år.**”*

Sametinget peker også på akkurat det samme, nemlig at tap av arealer er den største trusselen mot en framtidig livskraftig reindrift, og det er behov for å sikre arealgrunnlaget for reindrift;

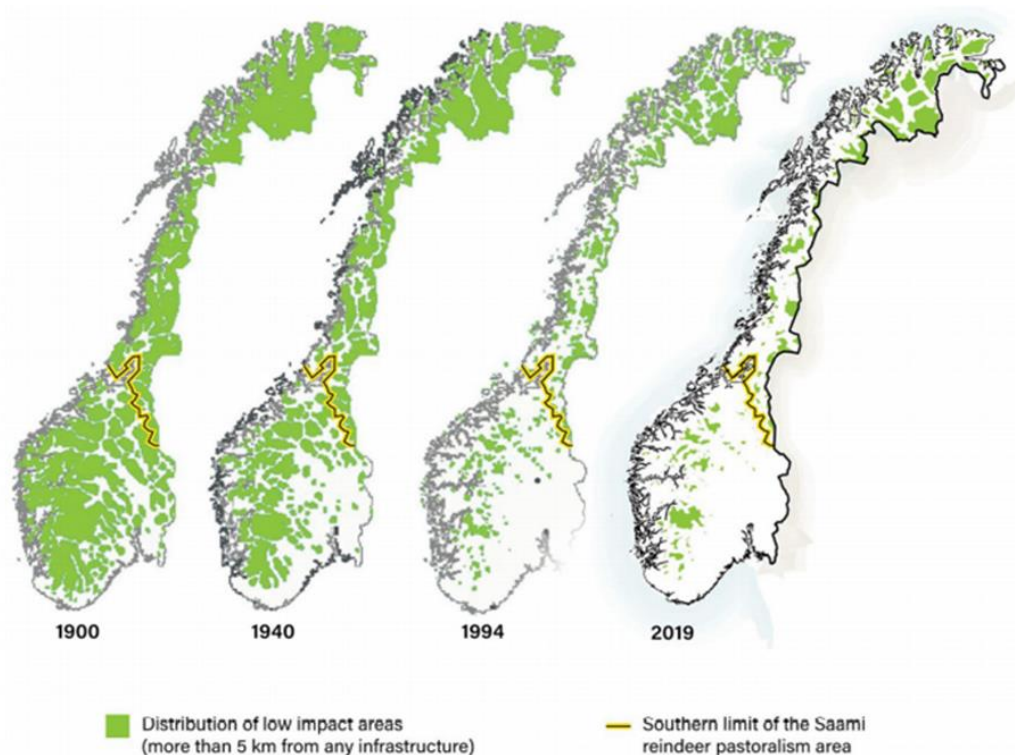
«Den største trusselen mot reindriften bærekraft er det økende presset på arealene, inngrep i form av både utbygginger og økt ferdsel. Et samfunn med befolkningsvekst, økt mobilitet og fritidsutøvelse utfordrer reindriften i stadig større grad og det uforstyrrede beitearealet har gradvis blitt redusert» (Sametingsmelding om reindrift, 2016).

I Stortingsmelding 32 (2016-17) om reindrift, «Reindrift – Lang tradisjon, unike muligheter» uttrykker Regjeringen omtrent det samme som NRL og Sametinget om næringens behov for å ha tilstrekkelige arealer året rundt og dens sårbarhet ovenfor arealtap;

«Reindriften er en arealavhengig næring, og tilgang på nødvendige arealer er en sentral forutsetning for at næringen oppnår målet om økt produksjon og lønnsomhet.» «Når det vurderes endringer i reindriften arealtilgang, må det tas hensyn til at reindriften er sårbar for påvirkninger som reduserer størrelsen eller kvaliteten på beitelandet. Et distrikts totale beitekapasitet er betinget av beitebalansen mellom de ulike årstidsbeitene. En sesongmessig underdekning vil innebære redusert tilvekst eller avkastning fordi et redusert næringsopptak gjør dyrene dårligere i stand til å møte neste sesong. Det viktigste elementet i beitebalansen er forholdet mellom tilgjengelige vinterbeiter og barmarksbeiter.»

Reindrift er tilpasset naturgrunnlaget og har behov for store og sammenhengende inngrepsfrierområder, hvor flytt- og trekkleier binder områdene sammen. Mange forskningsstudier konkluderer også på at arealtap er den største trusselen mot reindrift (Danell 2005, Pape og Loeffler 2012), som for nomadisk beitebruk ellers i verden (Uboni, Åhman og Moen 2020). Reindriftsområdene er i dag under en økende utbyggingspress med et stort omfang av forstyrrelser for rein, noe som også indikeres i Miljødirektoratets kart over

utviklingen i inngrepsfrie områder i Norge i perioden 1900-2019¹:

Miljødirektoratets kart over inngrepsfrie naturområder i Norge, viser også tap av inngrepsfrie reindriftsområder (5 km fra nærmeste installasjon) i perioden 1900-2019. Inngrepsfrie områder er inntegnet i grønt. Nåværende samisk reindriftsområde inntegnet i gult. Utvikling i tap av historiske reindriftsområder i Sør-Norge er ikke inntegnet i kartet.

En rekke forskningsstudier, deriblant artikkel fra SSB som konkluderer med at nordområdene i fremtiden står overfor store endringer i påvirkning fra klima og utbygging av infrastruktur og annen virksomhet, noe som vil ha stor negativ påvirkning på samisk reindrift (Iulie Aslaksen, van Rooji m.fl., 2021). FNs miljøprogram konkluderte allerede i 2001 med at 78 % av kysten av Nord-Norge vil være middels til sterkt påvirket av menneskelig aktivitet innen 2050, forutsatt at utbyggingstempoet ikke reduseres. Dette er en økning på 35 % fra år 2000. Andre klimaendringsstudier har også forespeilet omtrent det samme eller verre scenarier.

Reindriften har allerede nå merket konturene av en fremtid hvor påvirkninger fra den globale situasjonen, befolkningsvekst, internasjonale og nasjonale strategier som nordområdesatsing på infrastruktur, industriutbygging og klimatiltak i "det grønne skiftet", utvidelse av Nato og andre forsvarssatsninger, samt lokale og regionale satsninger på industriltak og infrastrukturutbygging, er i ferd med å bidra til eksplosiv økning i arealtap i reindriftsområdene i årene fremover. Noen av reinbeitedistriktene i Norge er allerede nå inne i

¹ Reindriftsområder inntegnet i kartet viser avgrensning av det samiske reinbeiteområdet etter 1890.

denne situasjonen.

Parallelt med store arealinngrep øker presset på de områdene som er mindre berørt av inngrep. Mangel på fjell både som følge av arealinngrep medfører økt ferdsel i «intakte» fjellområder med påfølgende forstyrrelser på reinen og øvrig dyreliv. Dette kan være både ordinær fritidsferdsel og kommersiell bruk av naturområder i alle typer reindriftsområder, men også i områder hvor man forventer at dyrelivet er vernet for forstyrrelser, som i nasjonalparker og andre verneområder. Det er vedtatt at alle store verneområder skal utarbeide en besøksstrategi, der man har et overordnet statlig mål om å tilrettelegge for økt ferdsel i verneområdene (Miljødirektoratet, 2015). Samtidig er det mange andre aktører som tilrettelegger for ferdsel gjennom å tilrettelegge turmål både fysisk og digitalt. Dette kan være folkehelseiltak i regi av kommuner, stier i regi av turistforeninger, lokale turlag, kommersielle aktører som registrerer turer i apper mv. Forskning har påvist at summen av ferdsel i mange områder blir stor. Dette er en generell utfordring for mange reinbeitedistrikter i dag.

På toppen av alt ovennevnte, opplever reindriften, som en av de første næringene i landet, allerede nå store negative konsekvenser av klimaendringer. For reindriften multipliseres klimakonsekvensen av en situasjon hvor eksplosiv økning i arealinngrep og forstyrrelser reduserer arealmessig fleksibilitet og tap av biologisk mangfold, samtidig som klimaendringene gir økt behov for å utnytte beiteområdene mer fleksibelt enn tidligere. forverrer de kumulative konsekvensene av arealinngrep. Dette forholdet er også dokumentert ved flere klimaforskningsstudier, blant annet «The Economy of the North» (ECONOR) (Glomsrød 2017, van Rooij et al. 2017) og «Adaptation Actions for a Changing Arctic» (AACAA) for Barents-regionen (AMAP 2017, Degteva et al. 2017).

De negative effektene for reindriftsnæringen er et resultat av bit-for-bit-utbygging og forsterkes av manglende overordnet planlegging lokalt og regionalt (Cocklin et. al. 1992). Det finnes ingen helhetlig forvaltningsplan for landområdene i Norge, slik man har for Barentshavet, og det finnes heller ikke interkommunalt samarbeid om arealvern for reindriften. Reinbeitedistriktene kan ha sin virksomhet i opptil 9 forskjellige kommuner og er dermed avhengig av helhetlig forvaltningsplan som sikrer reindriftsarealene i fremtiden. I enkelte områder har manglende arealvern, mangelfull overordnet planlegging og store arealinngrep allerede medført store negative effekter for reinbeitedistriktene og de enkelte reindriftsfamiliene/-utøvere;

Tålegrensen for inngrep er overskredet i mange reinbeitedistrikter, og det er derfor knyttet sterke forventninger til at Regjeringen følger opp målet i stortingsmeldingen om å sikre den økologiske bærekraften i form av beitearealer. Dette er også i tråd med Nasjonale forventninger til kommunal- og regional planlegging for perioden 2019 – 2023, hvor en tydelig retning for samfunnsutviklingen er å redusere nedbygging av naturen. Dette står helt sentralt i forhold til å ivareta det biologiske mangfoldet og den nomadiske driftsformen (Kilde: NRLs krav til reindrifftsforhandlinger 2021/2022).

I Norge finnes det ikke noen vedtatt eller antatt grenseverdi for hvor stor andel av et reinbeiteområde som bør være upåvirket av forstyrrelser for å opprettholde tålegrensen. I Canada har villreinforvaltningen² antatt at et beiteområde må ha minst 65% uforstyrret areal inkl. påvirkningsområder for at flokken skal kunne utvikles på et naturlig vis. I de reinbeitedistriktene hvor det er gjennomført inngrepskartlegging i Norge³, ligger inngrepsnivået over dette prosenttallet, hvorav enkelte reinbeitedistrikter langt over dette prosenttallet. I andre områder igjen kan reinbeitedistriktets landskap, typografi, geografi og klima medføre høyere sårbarhetsgrad for arealinngrep og derved være over tålegrensen selv med tilsynelatende mindre arealinngrep.

Resultatet av omfattende arealinngrep og forstyrrelser for rein, gjør at reindriffts tilpasningsevne, mulighet for rotasjonsbeite og fleksibilitet reduseres kontinuerlig, noe som sammen med den negative effekten for reindriffts økonomi, bidrar til å øke næringens driftsrisiko. Som det fremkommer i fjorårets krav til reindrifftsforhandlinger fra NRL, så er situasjonen blant annet at;

«Arealinngrep har flere negative konsekvenser for reindrifften utover tap av beiteland. I hht. Landbruksdirektoratets rapport nr. 38/2020 Analyse av siidaandelens kostnader og særlige kostnadsdrivere i reindrifften, er arealtap kostnadsdrivende som følge av at forstyrrelser og aktivitet fører til merarbeid og større grad av gjeting. Areal tap bidrar også til å redusere antall rein som kan leveres til oppkjøper, reduserte muligheter for flokkstrukturering og større driftsutgifter. Merkostnader knytter seg også til innhenting av advokattjenester og annen bistand.

Inngrep fører også til fysiske- og psykiske belastninger hos reineierne, noe forskningsrapporten «Reindriffts hverdag» (2018) dokumenterer. Her framkom det at hele 70 % av reineierne må forholde seg til minst 4 inngrep på en og samme tid, og at dette belastningsomfanget kan utgjøre en helserisiko.» HMS-tjenesten.

² Canadian caribou recovery plan, 2012

³ Stiftelsen Protect Sapmi har gjennomført ca. 10 inngrepskartlegginger i Norge

I tillegg opplever mange reinbeitedistrikter stor økning i rovdyrtap, noe som kan ha sammenheng med at også rovdyr har fått innskrenket sine leveområder av utbyggingstiltak og annen menneskelig aktivitet. Dette forholdet bidrar til økt konsentrasjon av beitedyr og rovdyr på stadig færre arealer og dermed økt konfrontasjon⁴.

Arealinngrep fører også til helsemessige belastninger for reindriftsutøverne. Reindriftras HMS-tjeneste og Ruralis har nylig publisert en rapport fra en undersøkelse hvor det fremkommer;

«... at tap av beiteland, rovvilt og forvaltningssystemet er de tre største faktorene som påfører reindriftra stor frustrasjon og psykiske belastninger i hverdagen. Undersøkelsen viser at det å beskytte og beholde nødvendig beiteland for egen reindrift, er en ressurskrevende situasjon å være i for mange reindriftsutøver og den siidaen som han eller hun er en del av. Videre er reindriftsutøverne bekymret for konsekvensene av arealinngrep, og hva det vil si for dyrevelferden» (Bongo et al, 2022).⁵

4 Hovedutfordringer i reindriftrats arealsaksprosesser

NRLs arealtjeneste har konkludert med at reindriftrats hovedutfordringer i arealsaksprosesser er følgende;

1. **Reinbeitedistriktene mangler kapasitet, ressurser og ofte også kompetanse** for å ivareta egne interesser i arealsaksprosesser i møtet med inngrepsaktører, myndigheter og ofte også i rettssystemet.
2. **Norges urfolksforpliktelser og folkerettslige prinsipper blir ofte ikke respektert og ivaretatt** i reindriftrats arealsaker
 - Høyesterettsdommen om pågående folkerettsbrudd i forbindelse med vindkraftutbygging på Fovssen njaarke er fremdeles ikke opphørt, noe som truer både rettssikkerheten og skaper en svært krevende situasjon i pågående arealsaksprosesser.
 - Nasjonale urfolksforpliktelser i hht. internasjonale konvensjoner som Norge har ratifisert, er ikke tilstrekkelig forpliktende verken i lovverket eller i gjeldende forvaltningspraksis.

⁴ Reindriftfaglig utredning, Stiftelsen Protect Sapmi

⁵ Helse, miljø og sikkerhet i reindriftra. Funn fra kartlegging blant reindriftsutøvere. Ruralis, rapport 11/2022

- Folkerettslige prinsipper om Free, prior and informed consent i reindriftssamiske arealprosesser kunne ha bidratt til å unngå industriens overkjørsel av en presset urfolksnæring og påfølgende folkerettsbrudd. Disse prinsippene kunne i stedet sikret dialogbaserte arealprosesser «in good faith»

3. **Reindriftens ekspropriasjons- og erstatningsrettslige vern blir sjelden respektert og ivaretatt** ved myndighetsutøvelse lokalt

4. **Kunnskapsgrunlaget** før beslutningstaking både på forvaltningsnivå og i rettssystemet i reindriftens arealsaker **er ofte mangelfulle.**

Årsaken til dette er ofte at;

- Det norske systemet med konsekvensutredning for reindrift tilsier at en privatrettslig motpart i en arealsak, dvs. utbygger, er bestilleransvarlig ved utarbeidelse av kunnskapsgrunlaget for reindriften. Det innebærer at det er sjelden nøytrale, uavhengige aktører uten nære bånd til utbyggere som skal vurdere konsekvensene for reindriften.
- Konsekvensutredningene er ofte mangelfull både metodisk og innholdsmessig om effekter for rein, landskap og reindriftsutøvere. Utredningsmodell fokuserer på effektene lokalt og isolert kun på utbyggingstiltaket, ikke regionalt og heller ikke kumulativt sammen med tidligere, pågående og øvrige planlagte arealinngrep og forstyrrelser i området⁶
- Reindriftens tradisjonelle kunnskap og reindriftens fagspråk er ofte fraværende både ved kunnskapsinnhenting, vurderinger og i utredernes konklusjoner. De fleste konsekvensutredninger for reindrift, er gjort av aktører som verken har tilstrekkelig reindriftdanning og/eller praktisk erfaring fra reindrift.
- Forskningsstudier om arealinngrepets effekter for rein er i Norge er ofte også gjort på oppdrag fra industrien selv eller at de har stått for deler av forskningsfinansieringen (lik tobakksindustriens egen helseforskning). I neste omgang utfører de samme aktørene konsekvensutredninger for samme industriaktør eller -bransje.

5. **Sikring og vern av reindriftens arealer blir sjelden prioritert** av myndighetene på ulike nivåer.

⁶ Praksis fra dom i FN's menneskerettighetskomite fra 2001, stiller krav om at effektene av nye arealinngrep må vurderes kumulativt sammen med tidligere, pågående og øvrige planlagte arealinngrep. Høyesteretten har i Fosensaken har stadfestet denne praksisen.

- Ingen av de 140 reindriftskommunene har en egen intern reindriftsavdeling som ivaretar reindriftens interesser om lovpålagt arealvern av reindriftsområder ved kommunal saksbehandling og myndighetsutøvelse
- Det finnes ingen oversikt i Norge over arealer som reindriften taper årlig i arealinngrep

6. **Statsforvaltningens arealforvaltning for reindrift fungerer ikke** i tilstrekkelig grad i reindriftens arealsaker. Sametingets arealavdeling mangler tilstrekkelig kapasitet til å ivareta reindriftens interesser

7. **Forhåndstiltredelsesmekanisme** i arealsaker **fordeler utbyggerne** i saksprosessen og bidrar blant annet til at utbyggerne kan avslutte en dialogbasert tilnærming med reindriften allerede tidlig i saksprosessen. Forhåndstiltredelsesmekanismen brukes som et verktøy i inngrepsaktørens overkjørselstrategi for å presse reinbeitedistriktene i å inngå dårlige avtaler. Tillatelse for utbyggingsstart før gyldighetspørsmålet er ferdigbehandlet i rettssystemet, bidrar også til å tilrettelegge premisene til fordel for utbyggere ved senere rettsbehandling.

5 Operativt arbeid

5.1 Bistand til reinbeitedistrikter i enkeltsaker

Arealtjenesten har utarbeidet prosjektplan for prosjektperioden med følgende målsetting ved bistand til reinbeitedistriktene/tamreinlag i enkeltsaker:

- Bistå i forbindelse med kommunale og regionale planer, planprosesser og øvrige utbyggingssaker
- Bistå i arbeidet med distriktsplan og arealbrukskart
- Utforme veiledningsmateriell for distrikter/tamreinlag, herunder rettigheter og plikter reindriften har som berørt part i arealsaker
- Utforme veiledningsmateriell for myndigheter og inngrepsaktører, samt informere disse om folkerettslige forpliktelser ved inngrep i samiske områder
- Informere og veilede partene om myndighetenes konsultasjonsplikt
- Arbeide med å videreutvikle og implementere reindriftens krav til kunnskapsgrunnlag før beslutningstaking i arealsaker
- Tilrettelegge for reindriftens kompetanse- og kapasitetsbygging innen

arealsaksprosesser

NRLs arealtjeneste har vært operativ med bistand i enkeltsaker siden slutten av august. Opplæring i bruk og implementering av nytt saksbehandlings- og arkivsystem medførte litt utsettelse i operativt bistand til reinbeitedistriktene. Siden oppstarten har arealtjenesten arbeidet eller igangsatt arbeidet med samtlige ovenfornevnte sakstyper og mottatt til sammen 33 saker, hvorav 31 er aktive saker. To saker som er knyttet til interne bruksregler er avsluttet, da dette er saker utenfor vårt prosjektmandat. Det er til sammen 35 reinbeitedistrikter som er involvert. Noen distrikter har flere saker og noen saker berører flere reinbeitedistrikter.

Saker fordelt på saksområde pr. 1.12.:

Type arealinngrep	Antall saker
Kraftlinje/Trafostasjon	5
Vindkraft	7
Veiutbygging	5
Mineralutvinning	1
Konsultasjon	6
Kommuneplaner	1
Vannkraft	1
Turisme	1
Verneområder	1
Totalt:	31 aktive saker

Type bistand pr. enkeltsak:

Informasjon og veiledning	31
Saksgjennomgang og strategidiskusjon	31
Høringsuttalelse i kommunale plansaker	3
Deltakelse i dialogmøter og befaringer	3
Deltakelse i konsultasjoner	6
Distriktsplan	3

Kommentar til tabell:

Arealjenesten har per 1. desember 2022 totalt 31 aktive saker. De fleste av sakene som kommer inn til arealtjenesten er sakstyper med langvarige arealprosesser. Det må derfor forventes at antall aktive saker vil øke i prosjektperioden.

5.2 Status distriktsplan

Arealenheten har første prosjektperiode prioritert arbeidet med å få en oversikt over status på reinbeitedistriktene distriktsplaner. Oversikt over tamreinlagenes distriktsplaner er foreløpig ikke vurdert. I rapporten fremkommer bl.a. følgende:

Utfordringer med distriktsplan

- Mange reinbeitedistrikter har ikke oppfattet distriktsplan som et kommunikasjonsverktøy i arealvernarbeidet, kun som et pålagt plandokument fra myndighetene for å oppnå distriktstilskudd.

- Distriktsplan oppfattes som krevende å skrive, tatt i betraktning at reinbeitedistriktene mangler kapasitet, kommunikasjonsverktøy og ofte også kompetanse til dette arbeidet og øvrig administrativt arbeid. Språk anses også som en tilleggsutfordring.
- Manglende tillitt til myndigheter bidrar til at næringen ikke ønsker å utlevere for mye av intern aktivitet til andre. Flere mener at planens innhold i neste omgang kan brukes mot reinbeitedistriktet i ettertid. I tillegg kan distriktsplan oppfattes som en intern forretningsplan for næringen.
- Reinbeitedistriktene oppfatter at distriktsplaner over tid ikke har vært benyttet i kommunalt arealplanarbeid. Kommuner og andre myndigheter har hovedsakelig brukt arealbrukskart på nett.
- Arealplanleggere/kommuner ønsker at reindriften skal klassifisere beiteområdene, uten å ta hensyn helhetlig beitebruk.
- Dilemma mellom fleksibilitet og forutsigbarhet blant ulike aktører. Arealplanleggere forutsetter stabilitet og forutsigbarhet i planene, mens reindriften er avhengig av fleksibilitet med hensyn til klimamessige forhold, strukturelle endringer og andre uforutsette hendelser med påvirkning på egen drift. Reindriften oppfatter at man møter liten forståelse blant myndighetene om at reindriftnæringen er en naturbasert næring og at interne planer ikke kan være statisk og absolutte. Næringen føler også at kumulativ inngrepssituasjon ikke blir fokusert blant arealplanleggere, utredere og ved myndighetsutøvelse.

Kvalitetsvurdering av distriktsplaner

Arealtjenesten har hovedsakelig sett på arealdelen i distriktsplanene, og om denne innehar en analyse og beskrivelse av samlet arealsituasjon, kumulativt inngrepsnivå og forstyrrelser og om det er vurdert om hvilke effekter disse har for rein, landskap og reindriftsarbeidet. Man har også vurdert om rettighetsgrunnlaget og reindriftenes egen tradisjonelle og erfaringsbaserte kunnskap er tatt med i planen. Det er også vurdert om planene er utfyllende, og når disse er oppdatert.

Vurdering av distriktsplaner:

- 4 rbd. mangler distriktsplan
- Flere distrikter har ikke oppdaterte reindriftsplaner hvorav 8 distrikter har planer fra 1999-2004
- Kvaliteten er varierende
- Tre reinbeitedistrikter har bedt om bistand til å lage eller oppdatere distriktsplanen

Planlagte tiltak i forhold til distriktsplaner

- Utvikler tilleggsmal for distriktsplan
- Prioritere i første omgang de som mangler plan og de som vurderes å ha lite utfyllende og dårlig kvalitet på distriktsplaner

5.3 Implementering av saksbehandlings- og arkivsystem

Arealenheten har i første prosjektperiode også prioritert arbeidet med å bistå administrasjonen i utvelgelse og implementering av nytt saksbehandlings- og arkivsystem. Det er nå inngått avtale med Invo om leveranse av systemet. For arealenheten er det valgt modulene: Invo sak, Invo sak, Invo connect, Invo dokumentcenter, Invo kvalitet, Invo møtemodul og Invo prosjekt.

Systemet skal bidra til bedre arbeidsflyt med automatisert fordeling av sakoppgaver og hvor teamet og ledelsen skal ha bedre oversikt over status på ulike saker eller prosjekter. Invo er bygd på Microsoft 365 med moduler knyttet til disse programmene. De ansatte vil ha tilgang til felles lagringsplass via Sharepoint. Gjennom å jobbe i Invo vil man også kunne ta ned sårbarheten dersom det skulle bli fravær blant de ansatte mv.

5.4 Utvikling av veiledere og informasjonsmateriell

Arealenheten har utviklet strategiplan og informasjonsmateriell om hvilke typer bistand og arbeidsoppgaver som prioriteres av arealenheten. I startfasen har man også igangsatt utvikling av egne veiledere for reinbeitedistrikter i arealvernarbeid. Man opplever at nåværende planveiledere kan være til hjelp i opplæringsfasen for nye, uerfarne styremedlemmer i distriktsstyrene, men at disse er til liten nytte i praksis arealvernarbeid hvor distriktsstyrene møter profesjonelle utbyggingsaktører og myndigheter i aktuelle arealsaker.

6 Strategisk arbeid, kompetansebygging og nettverksbygging

For at teamet skal være best mulig forberedt til å yte bistand til næringen, har arealenheten i startfasen prioritert tid og ressurser til intern opplæring blant annet om arealsaksprosesser, folkerettslige prinsipper, gjennomgang av rettsgrunnlag, konsultasjonsloven, ulike strategier i arealsaksarbeid, kommunikasjonsarbeid og ulike metoder arealsaksprosesser. Selvstudier ved gjennomgang av forskningsstudier, rettsdommer og andre relevante temaer er også blitt

prioritert. Arealteamet har også fokusert på teambuilding og nettverksbygging i startfasen.

For å kunne bistå reinbeitedistriktene og for at teamet skal være med å utvikle rammebetingelsene i reindriftens arealvernarbeid, har teamet prioritert deltakelse i ulike forum for strategisk arbeid, kompetanse- og nettverksbygging. Teamet har også deltatt og har hatt innlegg på seminar i regi av Norges institusjon om menneskerettigheter, Reindriftskonferanse 2022, regionale reindriftsseminarer, NRLs landsmøte, møter ved NRLs lokallag, samt deltakelse på møter og paneldebatt under Arendalsuka etter invitasjon fra Sametinget. Arealenheten har i tillegg hatt møter med bl.a. Landbruksdirektoratet, Sametinget, Stiftelsen Protect Sapmi, Svenska samers riksförbund, Sami allaskuvla og Statsforvaltningen.

7 Budsjett og regnskap

7.1 Regnskap per 30.9 og budsjett 2022-2025

NRLs arealenhet 2022					
	Regnskap pr. 30.9.22	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Lønnskostnader					
Lønnskostnader		kr 1 457 500			
Arbeidsgiveravgift 6,4 %		kr 29 376			
Feriepenger 12%		kr 168 900			
Pensjonskostnader 2 %		kr 31 528			
Yrskeskadeforsikring		kr 6 500			
Sum lønnskostnader	kr 902 277	kr 1 693 804	kr 2 250 000	kr 2 250 000	kr 650 000
Andre driftskostnader					
Kontorleie		kr 96 000			
Telefon, internett, andre abonnement		kr 25 200			
Kontorrekvisita mm.		kr 29 600			
Reisekostnader		kr 204 000			
Trykking og andre kommunikasjonskost		kr 40 000			
Seminar kostnader/kjøp av tjenester		kr 130 000			
Kjøp av språktjenester		kr 20 000			
GIS- og andre systemkostnader		kr 50 000			
Overhead / diverse andre dr. kostnader		kr 71 396			
Sum andre driftskostnader	kr 143 249	kr 666 196	kr 600 000	kr 610 000	kr 100 000
Investeringer					
Kjøp av pc, annet datautstyr og inventar	kr 73 184	kr 140 000			
Sum investeringer	kr 73 184	kr 140 000	kr 40 000	kr 0	kr 0
Budsjettoverføringer					
Budsjettoverføring pga. senere oppstart		kr 500 000			
Sum budsjettoverføringer		kr 500 000	kr 110 000	kr 140 000	-kr 750 000
TOTALSUMMER		2022	2023	2024	2025
Sum	kr 1 118 710	kr 3 000 000	kr 3 000 000	kr 3 000 000	kr -

7.2 Kommentarer budsjettoverføring til 2025

Senere oppstart i 2022 enn det som var forutsatt av avtalepartnerne, gjør at prosjektet er forutsatt fremskyvet til 31.3.2025. I budsjettet for 2022-2024 er det foreslått budsjettoverføring for å dekke anslått budsjettbehov til kr 750 000 for 3 måneders prosjektdrift i 2025.